

PARLAMENT EUROPEJSKI

2004

2009

Komisja Kultury i Edukacji

WERSJA TYMCZASOWA
2006/2041(INI)

23.6.2006

PROJEKT SPRAWOZDANIA

w sprawie inicjatyw w celu uzupełnienia programów nauczania w szkołach
poprzez udostępnianie właściwych środków wspierających włączenie wymiaru
europejskiego
(2006/2041 (INI))

Komisja Kultury i Edukacji

Sprawozdawca: Christopher Beazley

PR_INI

SPIS TREŚCI

	Strona
PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO	3
UZASADNIENIE	6

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie inicjatyw w celu uzupełnienia programów nauczania w szkołach poprzez udostępnianie właściwych materiałów edukacyjnych wspierających włączenie wymiaru europejskiego (2006/20412006/2041 (INI))

Parlament Europejski,

- uwzględniając art. 149 traktatu WE,
 - uwzględniając rezolucję w sprawie zwiększenia wymiaru europejskiego w edukacji, która została przyjęta przez Radę Europejską oraz posiedzenie ministrów edukacji w ramach Rady dnia 24 maja 1988 r.
 - uwzględniając Zieloną księgę na temat wymiaru europejskiego w edukacji (COM(1993)0457),
 - uwzględniając komunikat Komisji dotyczący nowej strategii ramowej w sprawie wielojęzyczności (COM(2005)0596),
 - uwzględniając wspólne sprawozdanie okresowe Rady i Komisji w sprawie wykonania szczegółowego programu prac dotyczącego kontynuowania celów systemów edukacji i szkoleń w Europie „Edukacja i szkolenia 2010” Sukces strategii lizbońskiej zależy od przeprowadzenia pilnych reform (EDUC 43, Doc. 6905/04),
 - uwzględniając art. 45 Regulaminu,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Kultury i Edukacji (A6-0000/2006),
- A. mając na uwadze, że wymiar europejski stał się w ostatnich dziesięcioleciach coraz bardziej znaczącym aspektem edukacji, zwłaszcza w krajowych programach nauczania w szkołach,
- B. mając na uwadze, że Parlament Europejski jest już zaangażowany w tym obszarze, w szczególności poprzez przesłuchanie w sprawie wymiaru europejskiego w nauczaniu historii, które odbyło się dnia 7 kwietnia 2004 r.,
- C. mając na uwadze, że władze krajowe państw członkowskich, takich jak Austria, Niemcy, Portugalia, Holandia, Wielka Brytania, Słowenia i Hiszpania podjęły już inicjatywy, których tematem było miejsce Europy w edukacji,
- D. mając na uwadze, że aspekt językowy wydaje się mieć zasadnicze znaczenie dla wzmocnienia wymiaru europejskiego, ponieważ biegła znajomość języków obcych jest częścią podstawowego zakresu umiejętności typowego obywatela Europy, który mieszka, studiuje, pracuje i ogólnie podróżuje po Unii Europejskiej,
- E. mając na uwadze różnice występujące pomiędzy państwami członkowskimi i w ich obrębie,

- F. mając w tym kontekście na uwadze znaczenie programów COMENIUS i LINGUA,
- G. mając na uwadze, że informacje na temat Europy przekazywane uczniom, nauczycielom i studentom różnią się znacznie w zależności od kraju,
- H. mając na uwadze, że główną przeszkodą jest brak koordynacji między inicjatywami, brak widoczności i dostępności, jak również niewłaściwe lub nieodpowiednie narzędzia mające służyć wykonaniu powyższych zadań,
- I. mając na uwadze, że istnieje wiele przeszkód i trudności, których obecnie doświadczają nauczyciele wprowadzający wymiar europejski do swoich lekcji,
1. jest zdania, że wszystkie systemy edukacyjne powinny gwarantować, że podlegający im uczniowie będą pod koniec swojej edukacji ponadpodstawowej dysponowali wiedzą i umiejętnościami, które są im potrzebne, zgodnie z definicją przyjętą przez odpowiednie władze edukacyjne, do przygotowania się do roli przyszłych obywateli i członków Unii Europejskiej;
 2. podkreśla znaczenie poszukiwania w państwach członkowskich jaśniejszej i jednolitej definicji znaczenia oraz zakresu „wymiaru europejskiego”;
 3. wzywa Radę Europejską i ministrów edukacji do aktualizacji rezolucji w sprawie zwiększenia wymiaru europejskiego w edukacji, uchwalonej dnia 24 maja 1988 r., w szczególności biorąc pod uwagę rozszerzenia UE, które od tego czasu miały miejsce;
 4. wzywa Radę do uznania dwóch różnych aspektów wymiaru europejskiego: po pierwsze dostępu do informacji na temat UE, jej instytucji, metod funkcjonowania, praktyk, inicjatyw, a po drugie wiedzy na temat dziedzictwa kulturowego Europy, rozwoju umiejętności językowych, a także znajomości bieżących wydarzeń odbywających się w Unii Europejskiej, które mogą wzbogacić krajowe programy nauczania;
 5. kładzie nacisk na stały postęp w nauczaniu języków obcych, uznając szczególną trudność, jakiej doświadczają osoby, których językiem ojczystym jest angielski, w utrzymywaniu wystarczającego zainteresowania i motywacji w opanowywaniu innych języków europejskich, co wzmacnia poziom wzajemnego zrozumienia i empatii w Europie;
 6. sugeruje przeprowadzenie analizy aspektów, w jakich agenda lizbońska jak dotąd nie przyniosła zamierzonych rezultatów w tej kwestii, a także sporządzenie wykazu działań, których wdrożenie przez państwa członkowskie jest uważane za niezbędne, jeżeli uzgodniony postęp gospodarczy ma być osiągnięty;
 7. zaleca wymianę najlepszych praktyk pomiędzy wszystkimi państwami członkowskimi w celu dopilnowania, żeby obecne inicjatywy, w tym te ustanowione przed rokiem 2004, były rozpowszechniane na obszarze UE-25;
 8. proponuje, aby organizować odpowiedni przepływ informacji, sporządzanie projektów, wymianę studentów i nauczycieli pomiędzy 10 nowymi państwami członkowskimi a 15 państwami członkowskimi o dłuższym stażu, co stanowi ważny aspekt umożliwiający zapewnienie powodzenia ostatniego rozszerzenia UE;
 9. wzywa Radę do rozważenia, czy użyteczne i istotne zasoby edukacyjne, takie jak „Europejska sieć szkolna”, uczące współpracy i innowacji, a także narzędzia takie jak

„Europa w szkole” wymagają wsparcia dodatkowymi środkami oraz czy nauczyciele dysponują wystarczającymi wskazówkami na temat tego, jak dotrzeć do odpowiednich informacji;

10. sugeruje, aby istniała możliwość wprowadzenia do szkoleń dla nauczycieli niezbędnych zagadnień związanych z problematyką europejską, tak aby mogli oni uzupełniać swoją wiedzę o kraju i wiedzy lokalnej o wymiar europejski;
11. podkreśla potrzebę aktualizacji istniejących dokumentów, w szczególności bibliografii tematycznej Eurydice z 1996 r.;
12. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie oraz Komisji, jak również państwom członkowskim.

UZASADNIENIE

Europejski wymiar w edukacji jest coraz szerzej stosowany przez Unię Europejską i Radę Europy jako określenie niektórych obszarów polityki i inicjatyw edukacyjnych, głównie w celu wzmocnienia wśród młodzieży poczucia tożsamości europejskiej i wyjaśnienia im wartości cywilizacji europejskiej.

Obecnie wymiar europejski w edukacji cieszy się powszechnym poparciem, dlatego też dostępny jest szereg zróżnicowanych i bogatych źródeł, z których można korzystać. Jest to najbardziej widoczne w przypadku przedmiotów, takich jak historia, geografia, nauki humanistyczne, ekonomia i języki obce.

W całej Europie przyjęto lub przyjmuje się wiele uchwał jako część lokalnych, krajowych czy międzynarodowych inicjatyw mających na celu pogłębienie koncepcji europejskiego wymiaru w edukacji.

Co ważniejsze, aspekt językowy wydaje się najważniejszy we wzmacnianiu tej koncepcji, na co wskazuje komunikat Komisji dotyczący nowej strategii ramowej w sprawie wielojęzyczności (COM(2005)0596). Biegła znajomość języków obcych powinna zatem być najbardziej widocznym i najbardziej rozwiniętym przykładem europejskiego wymiaru w edukacji.

Dlatego wyzwaniem jest przyjęcie inicjatyw zdolnych uporządkować i zorganizować tę informację w taki sposób, aby była ona dostępna dla każdego dziecka w każdej szkole w Europie.

Ramy regulacyjne

Art. 149 traktatu WE określa podstawy inicjatyw podejmowanych w celu wspierania i uzupełniania działalności państw członkowskich w dziedzinie edukacji. Artykuł ten wyraźnie stanowi, że pośród różnych podejmowanych inicjatyw Wspólnota Europejska powinna w przyszłości, szanując kompetencje państw członkowskich, przyczynić się do rozwoju „wymiaru europejskiego w edukacji, zwłaszcza przez nauczanie i upowszechnianie języków państw członkowskich”.

Od czasu Maastricht, inne działania wzmacniały rolę wymiaru europejskiego, jak np. program COMENIUS, który ma na celu poprawę jakości nauczania i wzmacnianie wymiaru europejskiego, zwłaszcza poprzez zachęcanie do międzynarodowej współpracy szkół, a także program LINGUA.

Wymiar europejski w edukacji obecnie

Inicjatywy państw członkowskich

Informacje dostępne w państwach członkowskich różnią się zarówno pod względem treści, jak i jakości. Podczas gdy pewne państwa wzbogacają wiadomości licznymi ilustracjami i przykładami, inne prawie w ogóle nie włączają wymiaru europejskiego do swoich systemów edukacyjnych. Niewyczerpująca bibliografia tematyczna wydana w 1996 r. przez sieć Eurydice przedstawia wstępny przegląd inicjatyw pedagogicznych realizowanych w Europie w celu promowania bardziej europejskiego ukierunkowania szkół.

Przez kilkadziesiąt lat, a szczególnie od czasu powstania Wspólnoty Europejskiej, Europa zyskiwała coraz ważniejsze miejsce w krajowych programach nauczania. W niektórych

państwach, takich jak Austria, Hiszpania, Portugalia czy Słowenia, problematyka europejska ma ugruntowaną pozycję w systemie edukacyjnym; jej nauczanie jest obowiązkowe lub stanowi podstawowy wymóg.

W Belgii i Holandii departamenty odpowiedzialne za edukację sporządzają nawet specjalne dokumenty dla nauczycieli, studentów i ogółu społeczeństwa, które mają za zadanie upowszechnianie wiedzy na temat zyskującego na znaczeniu międzynarodowego wymiaru nauczania oraz licznych korzyści płynących z nauki języków obcych i wymian szkolnych. Jednocześnie publikacje takie zawierają informacje na temat konkretnych decyzji podejmowanych na szczeblu europejskim i ich konsekwencji dla nauczania poszczególnych przedmiotów w szkołach.

W Portugalii działania o jeszcze większym znaczeniu, mające na celu zwiększanie wymiaru europejskiego w edukacji, zostały zgromadzone w ogólnym „Programie na rzecz wymiaru europejskiego w edukacji” zainicjowanym w 1989 r. przez krajowe zespoły wdrażające.

Główne inicjatywy europejskie

Na szczeblu europejskim inicjatywy na dużą skalę także pomogły podkreślić znaczenie utrzymywania wymiaru europejskiego w edukacji we wszystkich państwach członkowskich. Głównymi inicjatywami w tym zakresie są: Europejska sieć szkolna, na którą składa się wielojęzyczny europejski portal edukacyjny pomocny w nauczaniu, uczeniu się, współpracy i innowacji, oraz narzędzia jak eSchoolnet czy „European Treasury Browser” i „Europa w szkole” – inicjatywa międzynarodowa i międzykulturowa mająca na celu rozpowszechnianie wiedzy na temat Europy wśród nauczycieli, uczniów i studentów.

Wymiar europejski w krajowych programach nauczania

Co zrozumiałe, stopień włączenia wymiaru europejskiego do krajowych programów nauczania w szkołach zależy od poszczególnych systemów. Wydaje się jednak, że istnieją trzy główne przedmioty nauczania dające znaczne możliwości realizacji wymiaru europejskiego: geografia, historia i języki obce. Jest on także obecny na wielu innych lekcjach, takich jak wychowanie obywatelskie, muzyka czy sztuka.

Materiały edukacyjne

Zawartość merytoryczna i metody nauczania różnią się w poszczególnych państwach członkowskich. Niektórzy nauczyciele korzystają z materiałów im dostarczanych, inni natomiast wybierają własne źródła. Dużą część materiałów edukacyjnych można czerpać ze specjalistycznej prasy i magazynów dostępnych w subskrypcji lub też rozpowszechnianych przez władze. Przyjazne użytkownikom i łatwo dostępne strony internetowe odgrywają podobną i coraz ważniejszą rolę. W niektórych państwach członkowskich, jak np. w Belgii, władze krajowe poprzez „Vademecum” na bieżąco i w sposób najbardziej kompleksowy informują nauczycieli i dostarczają im materiałów edukacyjnych, kiedy wydawane są publikacje europejskie lub gdy ukazują się czasopisma o tematyce, która może przyczynić się do poprawy sposobu włączania wymiaru europejskiego do lekcji czy programów nauczania w Europie.

Władze przygotowują także specjalne pakiety zawierając podręczniki, broszury, filmy video czy CD-ROM-y i rozpowszechniają je wśród nauczycieli i ich uczniów. Na przykład na Malcie, podczas zajęć poświęconych tematyce europejskiej, korzysta się z takiego pakietu zatytułowanego „W poszukiwaniu Europy”.

Podobne inicjatywy istnieją, lecz ich wpływ i skuteczność zależą od szkół, budżetu i dostępności nowych technologii informatycznych.

W tym względzie znaczącą rolę odgrywa UE.

Ograniczenia i przeszkody

Koncepcja wymiaru europejskiego w edukacji nadal jest dosyć nieprecyzyjna i powinna być jaśniej określona, aby można było ją konkretnie i skutecznie włączać do materiałów edukacyjnych w państwach członkowskich UE. Mimo iż wiele lekcji przygotowuje się z zamiarem przywołania wymiaru europejskiego, nie zawsze osiągniany jest oczekiwany wynik.

Wymiar europejski jest źródłem podstawowych pytań dotyczących systemów edukacyjnych w Europie: Jak krajowe programy nauczania w szkołach mogą propagować zarówno tożsamość narodową, jak i europejską? Jak UE, szanując kompetencję państw członkowskich w kwestii edukacji, może uzupełnić krajowe programy nauczania w szkołach, zwłaszcza ulepszając materiały edukacyjne dostępne dla nauczycieli, aby wzmocnić koncepcję wymiaru europejskiego? Niektóre przeszkody i trudności, które dotyczą obecnie nauczycieli, są specyficzne dla danego kraju, niektóre natomiast wymagają koordynacji. W wielu krajach nauczyciele nie zawsze posiadają wszystkie niezbędne umiejętności, a ich zasoby finansowe pozostawiają czasami wiele do życzenia.

Do głównych przeszkód można zaliczyć brak koordynacji między inicjatywami, brak widoczności i dostępności, jak również niewłaściwe lub nieodpowiednie narzędzia mające służyć wykonaniu powyższych zadań.

Sugestie i zalecane działania

- *Ułatwienie podejścia do wymiaru europejskiego w edukacji, pomoc nauczycielom w skutecznym włączaniu wymiaru europejskiego do zajęć lekcyjnych.*

- *Optymalizacja oddziaływania inicjatyw europejskich poprzez zwiększanie widoczności, komplementarności i koordynacji inicjatyw w celu zwrócenia uwagi na luki i stosowne ich wypełnianie oraz ulepszanie konwencjonalnych zasobów edukacyjnych, które już pomogły wzmocnić wymiar europejski w krajowych programach nauczania.*

- *Zapewnienie ogólnego dostępu do informacji na temat wymiaru europejskiego, gwarantując optymalny dostęp dla wszystkich, szczególnie nauczycieli, do wszelkich informacji mogących ich dotyczyć oraz zachęcanie do wymiany najlepszych praktyk pomiędzy wszystkimi państwami członkowskimi. Szczególnie ważne jest, aby włączać problematykę Europy Środkowej i Wschodniej do krajowych programów nauczania w państwach należących do Unii przed rokiem 2004, kompensując w ten sposób niedostatek takich informacji w ciągu powojennych dziesięcioleci w podzielonej Europie.*